

Kuutoskaupunkien kestävän kehityksen indikaattorien vertailuraportti 2011-2014

VD/1888/11.00.05.00/2016
HP/KR/TKR/JB

Espoon, Helsingin, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupunkien kestävän kehityksen indikaattorien vertailuraportti 2011-2014 on valmistunut. Raportti on kolmas Suomen kuuden suurimman kaupungin yhteisiä indikaattoreita tarkasteleva julkaisu. Kuutoskaupunkien yhteistyössä kehittämisen indikaattoreiden tavoitteena on ollut löytää kaupunkien ympäristötyön vaikuttavuutta kuvaavia mittareita ja tunnuslukuja, parantaa kaupunkien välistä vertailua sekä selkeyttää ympäristöraportointia. Vertailukelpoisuuteen on osoittautunut yllättävän vaikeaksi ja vaatii edelleen kehittelyä. Oman haasteensa työlle antaa erot ja muutokset kaupunkien palvelurakenteissa, liikelaitosten yhtiöittäminen sekä kuntaliitokset.

Raportin tulokset osoittavat, että monen indikaattorin osalta kuutoskaupungit ovat hyvin samankaltaisia eikä toimintatavoissa ole osoitettavissa suuria eroja. Kasvihuonekaasupäästöt ovat kaikissa kaupungeissa tarkastelujakson aikana jonkin verran laskeneet. Oulu poikkeaa muista kuutoskaupungeista kokonaispäästöiltään ja energiankulutukseltaan, sillä Oulussa sijaitsee muihin kaupunkeihin verrattuna enemmän energiantensiivistä teollisuutta.

Rakentaminen kohdistuu kaikissa kaupungeissa miltei kokonaan asemakaava-alueille. Yhdyskuntarakenteen tiiviys on Helsingissä selvästi muita kaupunkeja korkeampi ja Oulussa selvästi muita kaupunkeja alhaisempi. Virkistysalueiden osuus asemakaava-alueilla on Turussa suurin. Espoon korkea luonnonsuojelualueiden osuus erottuu muista kaupungeista, Vantaalla suojelualuevarauksia ja suojeltuja alueita on kuutoskaupungeista toiseksi eniten. Palveluiden saavutettavuudessa ei ole suuria eroja kaupunkien välillä, ja muutosta kuluneiden viiden vuoden aikana on tapahtunut vähän.

Tieliikenteen melualueilla asuvien osuudet ovat suurimmat Vantaalla ja Helsingissä ja pienimmät Oulussa. Raideliikenteen melualueella asuvien määrä on suurin pääkaupunkiseudulla. Myös lentomelulle altistuvia on eniten pääkaupunkiseudulla. Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajaliikenne on kasvanut 40 prosenttia vuodesta 2002 vuoteen 2011, mutta lentomelulle altistuvien määrä on pysynyt samana muun muassa paremman konetekniikan ansiosta. Vuonna 2011 Helsinki-Vantaan yli 55 desibelin keskimääräisen päivä-ilta-yömelutason alueella asui noin 16 000 asukasta, heistä 8 902 Vantaalla.

Asukaskohtainen sähkönkulutus on laskenut kaikissa kaupungeissa laitteiden ja rakennusten energiatehokkuuden paranemisen ansiosta. Säästöä ovat tuoneet esimerkiksi led-valot ja ilmalämpöpumput. Oulussa sähkönkulutus on suurinta energiantensiivisen teollisuuden vuoksi. Kaukolämpöön liittyneitä kiinteistöjä on eniten Helsingissä ja vähiten Oulussa. Pääkaupunkiseudulla kaukolämpö tuotetaan pääosin kivihiilellä ja maakaasulla. Vantaalla jätteen osuus energianlähteenä on kasvanut jätevoimalan valmistuttua vuonna 2014. Oulu poikkeaa muista kaupungeista, sillä siellä kaukolämpö tuotetaan puulla ja turpeella. Kaupungin omistamien rakennusten sähkön-, veden- ja lämmönkulutuksessa ei ole tapahtunut merkittävää laskua tarkkailujakson aikana.

Ilmanlaatu on pysynyt hyvänä kaikissa kaupungeissa, ja esimerkiksi Vantaalla vuorokausiraja-arvot ovat ylittyneet vain yksittäisissä poikkeustapauksissa. Jätevesikuormitus on pysynyt alhaisella tasolla, poikkeuksena Oulun puhdistamon saneeraustöiden aiheuttamat muutokset päästöissä. Ammässuon jätteenkäsittelykeskukseen sijoitetun jätteen määrä on laskenut merkittävästi pääkaupunkiseudulla ja Oulussa jätteenpolttolaitosten valmistumisen myötä. Turussa, missä polttolaitos on ollut jo kauemmin, määrät ovat pysyneet alhaisina. Tampereella jätteen polttoa käynnistyi vuonna 2016.

Autoistumisen määrä on Helsinkiä lukuun ottamatta entisestään kasvanut. Helsinki poikkeaa muista kaupungeista myös joukkoliikenteen osalta sekä matkojen määrissä että asukkaiden tyytyväisyydessä joukkoliikenteen palveluihin. Erilaisia toimenpiteitä pyöräilyn edistämiseksi on tehty kaikissa kaupungeissa.

Ympäristökasvatuksessa on tapahtunut edistystä. Vihreä lippu -koulujen ja -päiväkotien määrä on tasaisesti kasvanut kaikissa kaupungeissa ja ollut erityisen aktiivista Oulussa. Ekotukitoiminta on käynnistynyt kaikissa kaupungeissa ja kasvanut eniten Espoossa ja Vantaalla.

Taloudellisten tunnuslukujen vertailu kaupunkien kesken on osoittautunut vaikeaksi. Ympäristötilinpidon sisältö eri kaupungeissa vaihtelee suuresti, mikä on seurausta muun muassa kaupunkien omistajapolitiikasta ja palvelujen tuottamisesta.

Ympäristölautakunta 17.2.2016 § 12

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi Kuutoskaupunkien kestävän kehityksen indikaattorit 2011–2014 -julkaisu ja
- b) esittää yllä mainitut raportit kaupunginhallitukselle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Päätettiin

- a) merkitä tiedoksi Kuutoskaupunkien kestävän kehityksen indikaattorit 2011–2014 -julkaisu ja
- b) esittää yllä mainitut raportit kaupunginhallitukselle tiedoksi merkittäväksi.

Kaupunginhallitus 7.3.2016 § 47

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Kuutoskaupunkien kestävän kehityksen indikaattorien vertailuraportti 2011–2014.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Kuutoskaupunkien kestävän kehityksen indikaattorit 2011–2014

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Ympäristösuunnittelija, Tina Kristiansson, puh. 040 725 6993, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi